

พระราชกฤษฎีกา

ว่าด้วยการตัดถนนในที่เพลิงไหม้ตำบลหัวลำโพง

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศพระราช
กฤษฎีกาให้ทราบทั่วกันว่า ในกรณีเกิดเพลิงไหม้ขึ้นที่ตำบล
หัวลำโพงใน ท้องที่อำเภอป้อมปราบศัตรูพ่าย เมื่อวันที่ ๒๔
ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ นั้น ทรัพย์สินสมบัติของประชาชนเป็น
อันตรายเสียหายเป็นอันมาก แต่หากเป็นเวลากลางวันจึงยังพอ
ป้องกันไว้ได้ ไม่ไหม้มากมายไป ทั้งนี้เพราะพันทันในละแวก

นั้นมีบ้านเรือนปลูกสร้างเบียดเสียดชิดติดกันชนกัน ไม่มีถนนหนทางใหญ่ ๆ เพียงพอให้เป็นและทำการป้องกันอันตรายได้สะดวกกันทั่วทั้งที่ นอกจากนี้ยังเป็นตำบลที่ไม่สะอาดพอ เป็นเหตุให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บ ได้มากกว่าตำบลใกล้เคียงอยู่เสมอสมควรที่จะมีถนนผ่านเข้าไปในละแวกนี้ให้พอควร เพื่อเป็นประโยชน์แก่มหาชนสัญจรไปมา และเพื่อบำรุงรักษาความสะอาดเรียบร้อย และช่วยเหลือป้องกันภัยอันตรายในเวลาเมื่อเหตุให้สะดวกยิ่งขึ้น ทั้งเมื่อการตัดถนนสำเร็จแล้ว ก็จะเป็นผลเป็นประโยชน์ดีเกิดแก่ที่ดินเหล่านั้นด้วย ดังเคยปรากฏเป็นตัวอย่างมาแล้วแต่ก่อน ๆ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กระทรวงนครบาล เป็นเจ้าหน้าที่ตัดถนนผ่านเข้าไปในละแวกที่เพลิงไหม้ขึ้นอีก ๓ สาย คือ

สายที่ ๑ ตั้งแต่สามแยกถนนแก้วลำโพงในกับถนนกรุงเกษมตอนเชิงสะพานเจริญสุวาศดิ์ ไปออกสี่แยกถนนพลับพลาไชยกับถนนหลวง ยาวโดยประมาณ ๒๓ เส้น ๑๗ วา หรือ ๕๕๕ เมตร

สายที่ ๒ ตั้งแต่ถนนเจริญกรุง ตรงถนนทรงวาด ผ่านสายที่ ๑ ไปออกสามแยกถนนกรุงเกษมกับถนนหลวง เชิงสะพานพวงษ์ ยาวโดยประมาณ ๑๗ เส้น ๖ วา หรือ ๖๕๒ เมตร

สายที่ ๓ ตั้งแต่นนพลับพลาไชย ผ่านสายที่ ๑ ที่ ๒ ไป
ออกถนนกรุงเกษม ขาวโดยประมาณ ๑๓ เส้น หรือ ๕๒๐ เมตร
มีขนาดกว้าง ๘ วา หรือ ๑๖ เมตร กว้าง ทำกันทั้ง ๓ สาย และ
ให้มีวงเวียนเป็นรูปวงกลม ในที่บรรจบทางผ่านของถนน ๓ สายนี้
มีขนาดกว้างวัดผ่าศูนย์กลาง ๓ เส้น หรือ ๑๒๐ เมตร เพื่อมี
ที่วางไว้พอเป็นที่สำหรับทำการก่อสร้างวัตถุ อันเป็นประโยชน์
ให้สมควรเป็นความสง่าม สำหรับพระนครแลถนนที่ตัดอีก
ส่วนหนึ่ง ตามแผนที่ประมาณหมายเลข ๑๔๔ ซึ่งกระทรวง
นครบาลได้สำรวจขึ้นทุกเกล้า ๆ ถวาย ได้ทรงพระราชวินิจฉัย
ชอบด้วยพระราชดำริแล้ว

เพราะฉะนั้น ห้ามมิให้เจ้าของที่ดินอันมี.ช.ตร.ห.ม.ย.ไว้ใน
แผนที่ซึ่งถูกเนวถนนสายนี้ผ่านไป ทำการปลูกสร้างสิ่งหนึ่ง
สิ่งใดลงในแนวแผนที่ที่หมาย สั้นไว้ ภายหลังจากวันประกาศ
พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้เป็นอันขาด ส่วนที่ดินที่อยู่ใน
กรรมสิทธิ์ที่ถูกตัดถนนสายนี้ ควรจะได้รับประโยชน์ชดใช้
เพียงไรนั้นให้เป็นไปตามนี้ คือ

๑ ถ้าที่ดินของผู้ใดที่ต้องถูกตัดถนนนั้น ยังมีเนื้อที่เหลือ
อยู่ไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนของเนื้อที่ดินที่ตัดต่อกับถนนทั้ง ๒ ข้าง หรือ
แต่ข้างใดข้างหนึ่งแล้ว รัฐบาลจะไม่ต้องใช้ค่าที่ดินให้ เพราะ

เหตุว่าการตัดถนนเข้าไปในเนื้อที่ของผู้ใด เจ้าของที่ดินอาจได้รับผลจากการทำถนนอยู่ส่วนหนึ่ง ซึ่งกระทำให้ที่ดินมีราคาสูงขึ้น และสามารถจะปลูกเรือนที่อยู่หรือให้พักให้เช่า เก็บผลประโยชน์ ได้มากทดแทนกันอยู่แล้ว

๒ ที่ดินผู้ใดถูกตัดทำถนนเสียหายหมดจำนวนที่ดินอย่างหนึ่ง หรือที่ดินเหลือน้อยกว่ากึ่งจำนวน เนื้อที่ถูกตัดทำถนนอย่างหนึ่ง หรือที่ดินขึ้นใดที่เหลือติดต่อกถนน ยาวตามถนนต่ำกว่า ๔ ว กว้างยื่นแต่ถนนเข้าไปต่ำกว่า ๕ ว หรือรวมเนื้อที่ทั้งสองต่ำกว่า ๒๐ ตารางวา ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้เจ้าพนักงานรับซื้อที่ดินที่ต้องถูกทำถนน รวมทั้งที่ดินที่เหลืออยู่นั้นตามราคาธรรมดาที่ซื้อขายกันณที่ใกล้เคียงในครั้งที่สุด ก่อนวันประกาศพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ เว้นไว้แต่ถ้าเจ้าของเห็นว่าจะขัดถือกรรมสิทธิ์ที่ดินที่เหลืออยู่ ได้ประโยชน์คุ้มแก่การที่ต้องเสียไปในการตัดถนนแล้ว จะไม่ขายที่ดินที่เหลือนั้นให้แก่เจ้าพนักงานก็ได้ เมื่อเจ้าของได้เลือกเอาทางที่ไม่ขายแทนที่จะได้รับประโยชน์ ในค่าที่ดินที่เจ้าพนักงานจะซื้อเช่นนั้นแล้ว ก็อย่าให้เจ้าหน้าที่จ่ายค่าเสียหายในการที่ถูกตัดถนนสำหรับรายนั้นเลย

LIRT

๓ การกำหนดราคาที่ดินตามที่เข้ามาในข้อ ๒ นั้น ถ้าเจ้าของที่ดินรายใดไม่ยอมตกลงตามราคาที่เจ้าพนักงานกำหนด โดยไต่ราคาเกินกว่าที่ซื้อขายกันตามธรรมดาแล้ว ให้เจ้าของที่ดินกับเจ้าพนักงานตั้งคนกลางข้างละคนปฎักษากำหนดราคากัน คนกลางพร้อมกันตกลงอย่างไร ก็ให้เป็นไปตามความตกลงของคนกลาง ถ้าคนกลางทั้ง ๒ ฝ่ายปฎักษาไม่ตกลงกัน ให้คนกลางเลือกตั้งผู้ซ้ขาดอีกคนหนึ่ง ผู้ซ้ขาดตัดสินอย่างไร ให้ถือว่าคำตัดสินนั้นเป็นเด็ดขาด จะฟ้องร้องไม่ได้ ถ้าหากว่าจะมีการใช้จ่าย เพราะต้องตั้งคนกลางนั้น ฝ่ายใดที่กำหนดราคาไกลจากความตกลงของคนกลาง ให้ฝ่ายนั้นเป็นผู้เสีย ถ้ากั๊งกันให้เสียคนละกั๊ง

๔ การที่จะวินิจฉัยว่า ที่ดินยังมีเนื้อที่เหลือจากตัวถนน สามารถจะทำประโยชน์ได้หรือไม่ได้ และเจ้าพนักงานควรจะรับซื้อหรือไม่ควรซื้อนั้น ถ้ามีการโต้เถียงกันในระหว่างเจ้าพนักงานและเจ้าของที่เกิดขึ้น นอกจากหลักที่กำหนดไว้ในข้อ ๒ แล้ว ให้เสนาบดีกระทรวงนครบาลเป็นผู้วินิจฉัยเด็ดขาด และที่ดินที่ต้องถูกตัดถนนนั้น จะแยกเป็นกี่โฉนดก็แปลงก็ตาม ถ้าเนื้อที่นั้นติดต่อกันเป็นผืนเดียวกัน ไปรวมอยู่ในกรรมสิทธิ์เจ้าของผู้เดียวกัน ให้วินิจฉัยรวมเป็นเจ้าของเดียว ห้ามมิให้แยก

วินิจฉัยเป็นรายแปลง เว้นไว้แต่ที่ที่ไม่ได้ติดต่อเป็นคันเดียวกันได้ จึงให้แยกวินิจฉัยเฉพาะแปลงที่ต้องตัดถนนเสียหายเท่านั้น

๕ ถ้าผู้หนึ่งผู้ใดปลูกสร้างบ้านเรือน หรือวัดอุณเียงจากที่อยู่อาศัยหรืออย่างใดลงไว้ในที่ที่จะตัดถนน ก่อนวันประกาศพระราชกฤษฎีกานี้ เจ้าของบ้านเรือนโรงเหล่านั้นจะต้องรอลงไปให้เสร็จภายในกำหนดที่เจ้าพนักงานจะบอกล่วงหน้าให้ทราบอย่างน้อย ๖๐ วัน และให้เจ้าพนักงานคิดค่าเสียหายเฉพาะการรอลงไปให้พอสมควรแก่ราคาตามอายุของ ซึ่งปลูกสร้างปรากฏอยู่ในเวลานี้ ให้เป็นหน้าที่ช่างสุขาภิบาลเป็นผู้ตรวจตรา และกำหนดราคาค่าเสียหาย แต่ถ้าเจ้าของจะเห็นว่าราคานั้นไม่สมควร จะขออนุญาตตั้งช่างคนใดคนหนึ่งมาปรึกษาหาฤกษ์ประมาณราคาพร้อมกับช่างกรมสุขาภิบาลด้วยก็ได้ แต่จะต้องเป็นช่างที่มีวิชาความรู้ในการก่อสร้าง โดยมีประกาศนียบัตรความรู้มาแสดงเป็นสำคัญด้วย เมื่อนายช่างทั้ง ๒ ฝ่ายจะราคาไม่ตกลงกัน ให้เลือกผู้ซัดโดยทำนองราคาที่ดินนั้น ส่วนผู้ที่ปลูกสร้างลงภายหลังประกาศพระราชกฤษฎีกานี้ จะขอร้องอย่างใดไม่ได้ และเจ้าพนักงานมีอำนาจที่จะสั่งให้ย้ายถอนไปให้เสร็จตามเวลาอันสมควร โดยไม่ต้องให้ค่าเสียหายอย่างหนึ่งอย่างใดด้วย

วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๐ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๔ หน้า ๕๘๖

๖ ให้เจ้าพนักงานแจ้งความให้เจ้าของที่หรือเจ้าของบ้านเรือน ซึ่งถูกตัดถนนสายนี้ไปทำความตกลงที่ใดที่หนึ่ง แล้วแต่เจ้าพนักงานจะกำหนด ถ้าเจ้าของที่และเจ้าของบ้านเรือนจะไปเอง ไม่ได้ จะแต่งผู้แทนไปกระทำความตกลง ด้วยมีใบมอบฉันทะ เป็นหลักฐานก็ได้ เมื่อผู้แทนได้ตกลงอย่างไร ต้องอยู่ใน ความรับผิดชอบของเจ้าของ ถือว่าเป็นอันยินยอมตามความ ตกลงของผู้แทนทุกประการ

๗ ถ้าเจ้าของไม่ไปเอง และไม่แต่งผู้แทนไปตามกำหนด ในครั้งแรก ให้เจ้าพนักงานแจ้งความบอกกำหนดให้ไปอีก เป็นครั้งที่ ๒ ให้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๗ วัน ถ้าเจ้าของที่ ยังไม่ไปหรือไม่แต่งผู้ใดไปแทนตามกำหนดครั้งหลังนี้แล้ว ให้ ถือว่าเจ้าของที่ไม่มีข้อคิดใจอย่างไร ให้เจ้าพนักงานกำหนด ราคาและค่าเสียหายที่ควรจะให้ตามสมควร แล้วให้เจ้าพนักงาน แจ้งความกำหนดนัดให้เจ้าของมารับเงินที่ได้กำหนดให้นั้น เจ้าของที่ที่ไม่ได้ ไปกระทำความตกลง แต่ไม่แต่งผู้แทนไปกระทำ ความตกลงต่อเจ้าพนักงานตามกำหนดนั้น จะฟ้องร้องอย่างไร ไม่ได้ แต่การแจ้งความและกำหนดนัดหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานกระทำโดยมีลายลักษณ์อักษร ให้เป็นหลักฐานไว้ เสมอทุกครั้ง

๘ ถ้าเจ้าของที่ดินและบ้านเรือนโรงผู้หนึ่งผู้ใดเกล้งขัดขวาง
ไม่ยินยอมให้ ไซ้ที่สร้างถนน หรือเกล้งหน่วงเหนี่ยวบิดพลิ้ว
ไม่มารับเงินราคาค่าเสียหาย หรือไม่จัดการใด ๆ ตามกำหนด
คำสั่ง หรือแม้จะมีคดีฟ้องร้องว่ากล่าวกันขังโรงศาล ก็ไม่
เป็นเหตุขัดขวางต่อการตัดถนน ในที่ดินตามเส้นหมายในแผนที่
เพื่่อมิให้การสร้างถนนเป็นที่ติดขัดข้อยู่ได้ เมื่อเจ้าพนักงาน
ได้กระทำการไปโดยชอบด้วยพระราชกฤษฎีกานี้แล้ว ผู้หนึ่ง
ผู้ใดจะมาฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายอย่างหนึ่งอย่างใด ก่อนที่ได้
กระทำความตกลงราคากับเจ้าพนักงานไม่ได้เป็นอันขาด

๙ บรรดาที่ดินที่รับซื้อไว้ตามพระราชกฤษฎีกานี้ ถ้าเหลือ
จากที่ได้สร้างเป็นถนนแล้ว ให้เจ้าพนักงานจัดการจำหน่ายขาย
เสียโดยวิธีประกาศประมูลราคา เมื่อได้เงินมากน้อยเท่าใด ให้
นำส่งพระคลังมหาสมบัติ หักใช้รายจ่ายในการสร้างถนน หรือ
จะส่งที่ดินนั้น ๆ ต่อกระทรวงพระคลังมหาสมบัติให้จัดการจำหน่าย
หักใช้รายจ่าย ในการสร้างถนนสายน้อย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้
สุดแล้วแต่เสนาบดีกระทรวงนครบาล กับเสนาบดีกระทรวง
พระคลังมหาสมบัติจะเห็นสมควร

๑๐ ให้เสนาบดีกระทรวงนครบาล เป็นเจ้าหน้าที่จัดการให้
เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกานี้ทุกประการ

ประกาศมาณวันที่ ๒๗ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๐